

Ганна ДИВНИЧ

Чернігівський національний технологічний університет

ВПЛИВ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС НА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ

Досліджується питання мовної політики ЄС, спільної для всіх країн-членів, а також її вплив на вимоги до діяльності та професійності державних службовців країн-членів ЄС. Розглядаються основні нормативні документи, в яких закріплені ключові положення мовної політики ЄС, водночас окреслене практичне використання іноземних мов у різних сферах діяльності ЄС на різних владних рівнях. Наводиться нова модель залучення державних службовців до міжнародного представництва своєї країни. Оцінюється вплив мовної політики ЄС на основні вимоги до державних службовців, які прагнуть працювати на європейській арені. Розглядається питання важливості англійської компетентності серед державних службовців країн-членів як провідної мови міжнародного спілкування. Окреслюється ситуація з англійською компетентністю в таких державах, як: Німеччина, Люксембург, Швейцарія, Данія, Чехія, Латвія та Польща. Надаються пропозиції щодо необхідних відповідних кроків у модернізації державної служби України.

Ключові слова: державні службовці, кваліфікаційні вимоги, європейська багатомовність, англійська компетентність.

Hanna Dyvnych. Influence of EU language policy on the activity of civil service of its member states

This article studies the issue of EU language policy, common to all member states, and its impact on the requirements for the activities and professionalism of civil servants in the EU Member States. The main normative documents are considered in which the key provisions of the language policy of the EU are fixed, and the practical use of foreign languages in various spheres of activity of the EU at various power levels is outlined. The change of the modern model of involvement of civil servants in the international representation of their country in the direction of its intensification and branching by specialization is stated. The influence of EU language policy on the basic requirements for civil servants who seek to work in the European arena is assessed. The issue of the importance of English language competence among the civil servants of the member countries as the leading language of international communication is raised. The situation with English competence in the following countries is described: Germany, Luxembourg, Switzerland, Denmark, Czech Republic, Latvia and Poland. Proposals on necessary steps in modernization of the civil service of Ukraine are developed.

Key words: civil servants, qualification requirements, European multilingualism, English competence.

Ратифікувавши угоду з ЄС, Україна ступила на шлях глибинних трансформацій у своїй діяльності. Реформування стосується різних сфер та структур, у тому числі і державної служби. У зв'язку з цим порушується ряд питань: удосконалення набору кадрів на державну службу (Т. Ю. Витко), формування ефективної комунікації в державному управлінні (С. Н. Ганущин), модернізація механізмів державного управління в системі органів внутрішніх справ сучасної України (М. Ф. Криштанович) тощо. Водночас дещо осторонь залишається питання майбутньої співпраці та комунікації в межах існуючих норм та стандартів діяльності державної служби країн-членів ЄС з огляду на мовну політику об'єднаної Європи.

Необхідність володіння іноземною мовою, особливо англійською, державними службовцями була предметом ряду наукових досліджень. Так, Н. М. Колісніченко вказує на зв'язок модернізації державної служби з використанням європейського досвіду державної служби за зростаючої залученості держслужбовців країн-членів ЄС до взаємодії з європейськими інституціями та відносин у межах ЄС, а також на необхідність переосмислення сутності робочої сили, яка не відповідає потребам сучасної системи управління [4]. Л. В. Дербеньова наголосила на важливості

урахування мовних тенденцій у європейських політичних інститутах під час формування вітчизняних інститутів публічної політики, роз'яснюючи поняття «євроанглійської» мови (Eurospeak) [2]. У свою чергу, Л. В. Амосова обстоює позицію необхідності інтенсивного курсу навчання іноземних мов фахівців у сфері державного управління [1, с. 305].

Таким чином, науковці погоджуються з необхідністю володіння іноземною мовою державними службовцями, дещо розходячись у питанні щодо програми і методів навчання. Формування англомовної компетентності як комплексного явища серед державних службовців залишається маловисвітленим. Вимоги до англомовної компетентності державних службовців країн-членів ЄС не є висвітленими. Відповідно, важливо дослідити питання мовної політики в нинішніх країнах-членах ЄС, до яких ми хочемо доєднатись, аби бути готовими до ефективної співпраці та взаємодії.

Головною метою роботи є дослідження нормативних вимог до державних службовців країн-членів ЄС стосовно володіння іноземними мовами загалом і англійською мовою зокрема, а також висвітлення рівня залучення державних службовців різних рангів до міжнародної комунікації та співпраці в рамках ЄС.

Із правової точки зору Євросоюз визнає рівність мов усіх націй та народностей, що населяють країни-члени ЄС. Як зазначається в Європейській Хартії, багатомовність є важливим інструментом для просування демократичної громадянськості, а також найбільш бажаним і найбільш ефективним засобом комунікації в публічних дебатах, адже це закріплює цінність толерантності і визнання відмінностей і меншин. Мовне й культурне розмаїття, яке є невіддільним від поняття активного європейського громадянства, є компонентом європейської ідентичності [9]. Кожен раз як в урочистих випадках відзначається конституційний характер ЄС, так само як пліч-о-пліч майорять усі прапори, однаково використовуються всі мови. Це стосується і урочистих відкритих засідань парламенту, і урочистих та святкових заходів, відкриття і закриття ритуалів тощо. Крім церемоніального використання, багатомовність також має місце, коли ЄС оприлюднює рішення, які безпосередньо стосуються громадян держав-членів, у черговий раз демонструючи принцип демократії. Той самий принцип вимагає, щоб громадяни могли звернутися безпосередньо до установ ЄС (у письмовій формі) і отримати письмову відповідь офіційною мовою держави, до якої вони належать [7, с. 10 – 11].

Однак з об'єктивних причин практичне досягнення рівноправності у функціонуванні всіх мов у межах ЄС є малоімовірним. Оскільки інтеграційні процеси передбачають встановлення пріоритету загальноєвропейських норм над національними, виникає потреба у функціонуванні мови (або мов) міжнародного спілкування в межах об'єднаної Європи. На статус таких мов можуть претендувати тільки мови найрозвинутіших та найчисельніших націй Європи, держави яких є не лише економічно домінуючими в ЄС країнами, але й центрами тяжіння для трудової міграції з інших країн Євросоюзу [3, с. 288 – 289].

Мовами міжнародного спілкування в межах ЄС офіційно визначені французька, німецька, іспанська, італійська і англійська. Англійська мова займає особливе місце, стаючи з часом «лінгва франка» для міжнародної спільноти. Як зазначають іноземні науковці, у теорії в міжнародних стосунках ЄС повинен використовувати інші мови окрім англійської, але фактично саме їй надає перевагу Європейська Комісія, яка веде перемовини з країнами-учасниками англійською. Це обмежує можливості звичайних людей, навіть гарних фахівців, брати участь у процесі. Чорнові варіанти документів майже завжди розсилаються англійською. Дуже багато риторики присвячено різноманіттю мов, однак англійська займає все більше простору і в європейських інституціях, і в корпоративному світі, і в засобах масової інформації та багатьох видах міжнародної діяльності [11, с. 141, 146 – 147].

Мовна політика ЄС нормативно закріплена в ряді документів, які визначають її завдання, шляхи та методи їх імплементації, зокрема:

1. Європейська Хартія щодо багатомовності, де зазначено, що ступінь участі громадян у розробці політики ЄС залежить від їх здатності брати участь у публічних дебатах і політичних дискусіях у Європі. Необхідною умовою такої здатності є навички багатомовності, тобто здатність ефективно взаємодіяти з іншими громадянами Європи [9].

2. Європейська культурна конвенція 1954 р. як результат роботи Європейської Комісії спрямована на охорону культурної спадщини Європи та поліпшення взаєморозуміння між різними країнами-членами ЄС. Відповідно до ст. 2 конвенції, кожна країна-підписант заохочує вивчення мов, історії та культури інших країн-підписантів, а також зобов'язується сприяти вивченню власної мови, історії та культури на території інших країн-підписантів [10, с. 50 – 51].

3. Резолюція 1961 р. ставить конкретні завдання: заняття з іноземної мови повинні бути обов'язковим компонентом шкільної освіти, особлива увага має приділятися усним мовленнєвим навичкам та застосуванню сучасних методик навчання. У рекомендації 535 від 1968 р. звертається увага на значення занять з іноземної мови для освіти дорослих у межах проголошеного концепту навчання протягом усього життя [10, с. 51 – 52].

У новій концепції мовної освіти, головні положення якої викладені в збірнику «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти», зазначено мету і завдання мовної політики Ради Європи в галузі освіти, а саме:

- зберігати і захищати мовний спадок, перетворити розмаїття з перешкоди у спілкуванні на джерело взаємного збагачення і розуміння;
- спілкування і взаємодію між європейцями можна полегшити тільки завдяки поліпшенню володіння сучасними європейськими мовами заради підтримки мобільності, взаєморозуміння і співпраці, подолання упередження і дискримінації;
- запровадження єдиних вимог до навчання мов державами-членами Ради Європи надасть можливість полегшити інтеграцію на загальноєвропейському рівні для подальшої співпраці і координації політики [5, с. 39].

У концепції також відображено пріоритетні напрями розвитку мовної галузі в Європі – розвиток багатомовності і полікультурності європейців. Шляхи реалізації запланованого обговорювалися на конференції Ради Європи «Мови, розмаїття, громадянство: політика сприяння багатомовності в Європі» (м. Страсбург, 2002 р.), кількох міжнародних семінарах, які відбулися в м. Страсбурзі, м. Осло (2006 р.), м. Празі (2007 р.), та політичному форумі «Глобальні підходи до багатомовної освіти» (м. Страсбург, 2004 р.). Ці матеріали оприлюднені в документах, головним з яких є «Від лінгвістичного розмаїття до багатомовної освіти: Рекомендації з розвитку освітньої мовної політики в Європі» [5, с. 39]. Керівництво ЄС прийняло ряд інших резолюцій та профінансувало низку програм, ясно вказуючи на розуміння необхідності знання іноземних мов для зростаючого наукового та соціального розвитку кожної країни [10, с. 51 – 52].

Деякі дослідники вбачають у політиці багатомовності окрім функціональних також психологічні причини: мова є не лише засобом спілкування, вона несе в собі певний культурний пласт, певне бачення світу. Вивчаючи іноземну мову, людина опосередковано вчиться дивитися на навколишній світ з декількох сторін. Таким чином, одномовність – це не лише простота сприйняття, а й загроза домінування, а використання іноземної мови сприяє розвитку демократичних відносин, зрівнюючи співрозмовників [14].

Загалом для мовної політики ЄС характерні такі процеси та явища:

1. *Багатомовність*: усі національні офіційні мови країн-членів ЄС є водночас офіційними мовами ЄС. Усі закони, правила і документи повинні бути складені на 24-х офіційних мовах. Громадяни та національні держави можуть звернутися рідною мовою в ЄС і мають право отримати відповідь цією мовою. Офіційні мови повністю

перекладаються на пленарних засіданнях, нарадах груп та засіданнях парламенту, в Європейській Комісії та Європейській Раді, але спершу безпосередньо французькою, англійською та/або німецькою, а з них потім – іншими мовами. Це правило застосовується лише для зустрічей на найвищому політичному рівні (з депутатами Європарламенту, комісарами, главами держав, міністрами). Водночас на неформальних зустрічах міністрів держав за неписаним правилом зазвичай використовуються лише англійська, французька та мова приймаючої сторони.

2. *Внутрішня мовна політика* відрізняється від мовної політики в рамках інституцій ЄС. Окремі установи мають власні мовні правила. Наприклад, у суді в Люксембурзі функціонує французька, а робочими мовами Європейської Комісії є англійська та французька. Чим більше політиків та чим сильніше спрямування на громадськість, тим більше офіційних мов використовується. До найпоширеніших робочих мов належать: мови, які характеризуються демографічною, економічною і політичною силою (німецька, англійська, французька, італійська, іспанська); мови, які мають статус світових мов (англійська, французька та іспанська, подекуди німецька); мови, які вже мають важливі функції в роботі ЄС (англійська (економіка, торгівля, технології, наука) і французька (внутрішнє управління)).

3. *Сприяння вивченню іноземних мов.* У стратегічному майбутньому кожен житель ЄС крім рідної мови повинен знати ще дві мови ЄС для кращого порозуміння з представниками інших народів та знищення національних упереджень, а також розвитку мобільності соціального капіталу. Це значно впливає на освітню політику країн ЄС, що виявляється в засадах Болонського процесу, великій кількості стипендій для навчання в інших країнах, міжуніверситетських угодах про обмін студентами тощо [14].

Мовна політика ЄС впливає на мовну ситуацію в кожній країні ЄС. Іноземні дослідники зазначають, що якщо і є одна галузь, де знання повинні доповнюватись і оновлюватись на регулярній основі, це, звичайно, концепція і організація державного управління та державної служби в державах-членах ЄС. Однак процес європейської інтеграції не поширюється на ці питання: сфера державного управління, безсумнівно, є компетенцією держав-членів, і коли міністри, відповідальні за цей сектор, скликаються на європейському рівні, це завжди відбувається як неформальні зустрічі, організовані за ініціативою чинного президента. Водночас відповідний обмін, узгодження структур, процедур і стандартів відбувається на постійній основі завдяки мобільності державних службовців та взаємній зацікавленості, адже процес розширення ЄС може зазнати невдачі, якщо державні адміністрації не будуть належним чином навчені, а їх структури адаптовані для вирішення завдань, що стосуються надбань співтовариства [8].

Як зазначають іноземні дослідники, державні службовці країн ЄС є одними з найбільш важливих гравців у європейському управлінні. В офіційних структурах ЄС вони залучені до низки експертних груп, Ради робітничих партій, а також цілого ряду консультативних комітетів. У цих групах і комітетах їх ролі варіюються від підготовки рішень і надання порад для затвердження від імені своїх політичних начальників до прийняття або реалізації рішень. Крім того, державні службовці діють поза цими формально пов'язаними з ЄС структурами, наприклад у мережах незалежних посадових осіб і регулюючих органів або через спеціальні контакти зі своїми колегами в інших країнах. У таких «урядових мережах» державні службовці мають величезний масив функцій, які вони виконують у сферах обміну інформацією, координації виконання положень і гармонізації національних правил, коли вони мають міжнародний вплив [16, с. 13].

Модель залучення державних службовців до міжнародного представництва країни наразі змінюється. Згідно з класичною системою міжнародна арена виключно для професійних дипломатів, які стверджують, що мають специфічний досвід, необхідний для роботи з дипломатами інших держав. Інші державні службовці мають справу з внутрішніми справами, і лише після того як ці «внутрішні» політики не отримають міжнародний вимір, це знову стане відповідальністю професійних дипломатів. Наприклад,

у цій моделі фахівці з навколишнього середовища розробляють внутрішню екологічну політику, але дипломати проводять переговори щодо міжнародних екологічних угод. Крім того, така дипломатична служба є високо формалізованою і ієрархічною з чіткими каналами командування і підзвітності. Це дозволяє урядам мати високий рівень контролю за зовнішніми зв'язками і підтримувати «єдиний голос» відносно інших урядів [16, с. 15].

В альтернативній моделі до міжнародних відносин залучені безліч державних службовців, кожен з яких має справу з галуззю знань відповідно до компетенції. Державні службовці не лише розробляють внутрішню політику, вони також беруть участь у міжнародних переговорах. Це означає відсутність єдиного ланцюга ієрархії в міжнародному полі. Можливі ієрархічні відносини у сфері політики, але немає жодної всеосяжної формальної структури ієрархічної підзвітності та контролю у міжнародних справах. Таким чином, у цій моделі, уряди «розчиняються» в їх складових компонентах і підтримують безліч незалежних зв'язків зі своїми колегами з інших держав. Міжнародне представництво розглядається як невід'ємна частина політики, сфера професійних знань, а не дипломатичного досвіду. У результаті країна представлена, наприклад, державними службовцями з питань екології у переговорах з міжнародної екологічної політики або експертами в галузі кримінального правосуддя в міжнародній політиці з питань злочинності. Відсутнє «Міністерство закордонних справ», яке координує всі зовнішні зв'язки. Швидше за все, представники урядів звітуватимуть безпосередньо перед їх відділом і матимуть мало справ із представниками інших відомств. Їх робота координується через механізми, які використовуються для організації роботи національної державної служби. Нова модель базується насамперед не на двосторонніх дипломатичних відносинах, а на поєднанні двосторонніх та багатосторонніх відносин, у яких перевага часто надається останнім. У чистому вигляді вона не передбачає відмінностей між зовнішньою і внутрішньою політикою, але розглядає їх як два компоненти окремої сфери політики [16, с. 15 – 18].

Нова модель набуває все більшого значення через зростаючий обсяг питань, які обговорюються на міжнародному рівні, а також підвищення рівня спеціальних знань, необхідних для вирішення цих питань у міжнародних (часто багатосторонніх) форумах. ЄС має надзвичайно сприятливе середовище для розвитку цієї моделі, адже сфера його компетенції поширюється на значне коло питань політики як найсильнішої у світі наднаціональної організації [16, с. 19].

У 2004 р. проведено опитування серед урядових підрозділів у Норвегії, Ісландії (не є членами ЄС), Швеції і Фінляндії (члени ЄС) стосовно впливу ЄС та контакти цих країн з інститутами ЄС, а також їх участь у комітетах ЄС. Кількість респондентів, які відчувають «загальні наслідки політики і правил ЄС/ЄЗ на їх відділі» з оцінкою «досить великий/ дуже великий», коливається в межах від 31 % (для Норвегії), 57 % для Швеції та Фінляндії до 64 % (для Ісландії). Стосовно реальних контактів результати показують, що більшість – це контакти з Європейською Комісією (до 43 % опитаних у Швеції), у той час як участь у комітетах ЄС коливається від 7 % (для комітологічних комітетів серед фінських респондентів) до 26 % (для експертних комітетів серед фінських респондентів). Ці цифри, ймовірно, завищують рівень контакту, оскільки опитування проводилося серед фахівців ЄС кожного урядового апарату. Проте вони вказують на широке коло посадових осіб у межах урядів цих країн, які беруть активну участь у розробці політики ЄС [16, с. 20].

Дослідники сформулювали основні вимоги до державних службовців, які хочуть працювати на європейській арені, виокремили важливі для них компетентності, а саме: 1) комунікативні навички: уміння працювати в мережах; 2) ґрунтовне розуміння того, як працює ЄС: формальні, а також неформальні «правила» європейського управління; 3) володіння принаймні однією іноземною мовою, бажано кількома; 4) постійне перебування в інформаційному просторі стосовно національних систем, практик і пріоритетів політики іноземних «аналогів» [16, с. 139].

Частина цих вимог є формально унормованою, зокрема у сфері мовної освіти.

Так, у Європейській Хартії щодо багатомовності зазначається, що національні державні службовці, які займають міжнародні посади, уже на початку кар'єри мають володіти іноземними мовами. Зазначається, що мовна підготовка європейських державних службовців повинна підтримуватися на необхідному рівні, аби досягти багатомовності в роботі інституцій. Вона повинна бути предметом контролю професійної кваліфікації. Усі країни-члени ЄС зобов'язані створювати національні плани для розвитку багатомовності [9]. Отже, володіння іноземною мовою, а то й декількома мовами, є надзвичайно важливим показником професійної спроможності державного службовця країни-члена ЄС.

Англомовна компетентність державних службовців ЄС безпосередньо пов'язана з мовною ситуацією на його теренах, необхідністю співпрацювати в полінаціональному середовищі щодо спільних питань. ЄС є прикладом загального поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування в європейському суспільстві.

У Німеччині особи, які хочуть зайняти посади на державній службі, проходять декілька рівнів підготовки. Перший кваліфікаційний рівень охоплює загальну теоретичну та практичну освіту. Уже на цьому рівні кандидат повинен володіти іноземною компетентністю за результатами базової освіти. Другий рівень включає фахово-теоретичну та професійно-практичну підготовку: триває зазвичай 6 місяців. Майбутні державні службовці засвоюють знання, уміння та навички для виконання конкретних професійних завдань. Третій рівень здобувається в університеті прикладних наук за фаховою програмою. Навчання триває 3 роки. Четвертий кваліфікаційний рівень: за науковим підходом вивчаються спеціалізовані сфери діяльності державних службовців із закріпленням важливих знань, умінь та навичок на практиці [9].

Як бачимо, іномовна компетенція віддана на розгляд базової шкільної освіти, але англійська мова використовується як «лінгва франка» у багатьох професійних сферах. Вона є найбільш поширеним посередником у міжкультурній комунікації в усній та письмовій формах [12, с. 22].

У Люксембурзі багатомовність панує в різних сферах життя. Люксембурзька мова використовується усіма в побуті як національна мова. Водночас з початкової школи учні вивчають німецьку та французьку мови як офіційні мови держави. Французька мова – мова права та справжня письмова мова управління, вважається мовою культури та престижу, тоді як німецька – мова освіти та журналістики. Англійська мова як іноземна вивчається у школах починаючи з 8-го класу, оскільки вона є головною іноземною мовою та території. Англійська як міжнародна мова комунікації відіграє значущу роль в економіці Люксембургу. Ця країна є не лише місцем розташування європейських інституцій, але й дев'ятим у світі фінансовим центром. Багато всесвітніх бізнес-компаній мають у Люксембурзі свої офіси або штаб-квартири. Англійська мова також використовується як робоча мова наукових конференцій, а також як мова викладання на деяких університетських курсах [13, с. 14].

У Швейцарії знають чотири національні мови, а саме: німецьку, французьку, італійську і ретороманський діалект. Німецька, французька та італійська мови є офіційними мовами бундестагу, тобто закони й офіційні документи конфедерації повинні бути наявними в перекладі усіма трьома мовами, що вимагає відповідних мовних компетенцій від державних службовців. Англійська мова не є офіційною, але використовується для подолання мовних бар'єрів. Останніми роками в державі посилюється значення англійської мови як мови міжнародного спілкування. В усіх мовних регіонах зріс інтерес до її вивчення через важливість у повсякденній діяльності. Результати опитування на великих підприємствах показали, що попит на англійську мову покриває всі області та події [12, с. 22].

Данія має одну офіційну мову – данську. Однак усе більше мешканців цієї країни переходить на розмову англійською. В університетах ведеться викладання англійською мовою внаслідок активних процесів глобалізації в цій галузі. Іншими

такими сферами є корпоративний бізнес, міжнародна реклама, авіаперельоти, музика, мережа Інтернет. Данська мова використовується в побуті, тоді як англійська мова визнається мовою ділового світу, освіти та управління [18, с. 36].

У Чехії у прийнятому парламентом законі «Про службу державних службовців в адміністративних установах і про винагороду державних службовців та інших працівників адміністративних установ» від 26 квітня 2002 р. зазначено, що однією з передумов допущення до підготовки до служби, є відповідна професійна освіта або знання іноземної мови, чи виконання іншої обґрунтованої професійної вимоги, встановленої службовим органом як необхідної для виконання служби [6, с. 280].

У 2014 р. у Латвії перед початком періоду її головування в Раді ЄС (січень – червень 2015 р.) більш ніж 1 700 державних службовців пройшли курси з англійської мови від міжнародної мовної компанії «SkriivanekBaltic». Навчання тривало понад один рік і складалося з п'яти семестрів 48 годин кожен. Необхідний рівень володіння мовою визначався відповідно до займаної посади та обов'язків державного службовця. Метою курсів було забезпечити ефективну діяльність латвійської сторони в робочому процесі Ради Європи з використанням англійської мови, виконання завдань, пов'язаних з головуванням Латвії у Раді ЄС, а також успішність у неформальному спілкуванні англійською мовою [15].

Управління державної служби Польщі приймає кандидатів на посади із сертифікатами на знання англійської мови, таких як FCE, CAE, CPE, BEC2, BEC3, CEIBT і IELTS, з показниками від 6-го рівня і вище [17].

Отже, на території ЄС активно функціонують 24 офіційні мови. Унаслідок прагнення до рівноправного, демократичного суспільства та комфортного існування представника кожної нації на теренах ЄС його мовна політика керується принципом багатомовності та права кожної країни використовувати рідну мову (мови). Окрім того, ЄС заохочує своїх громадян вивчати інші мови ЄС задля поліпшення міжкультурної комунікації та розвитку людської мобільності. Багатомовність ЄС як у межах окремої країни, так і в міжнародних інституціях ЄС зумовлює необхідність іншомовної компетентності серед жителів країн-членів ЄС та державних службовців зокрема, особливо англомовної компетентності внаслідок її поширення в межах ЄС. Знання англійської мови сприяє кар'єрному зростанню державних службовців, їх здатності працювати з іноземними колегами, брати участь у роботі структур ЄС та долучатися таким чином до вирішення національних та загальноєвропейських питань, а також надавати послуги різномовним громадянам окремої країни.

Відповідно, якщо Україна прагне до активного та ефективного співробітництва з ЄС та продовжить просувати свої інтерції щодо членства в ЄС, підвищення іншомовної (особливо англомовної) компетентності для державних службовців нашої держави є край важливим. Уже сьогодні необхідно законодавчо та інституційно просувати ідею професійного вивчення англійської мови в освітніх та професійних закладах державної служби України, не тільки стосовно співробітників державних структур з Євроінтеграції, а також фахівців інших сфер у центральному державному апараті управління та на місцях, сприяти мобільності державних службовців і встановленню особистих контактів з представниками державної служби країн-членів ЄС.

Список використаних джерел / List of references

1. Амосова Л. В. Методичні основи інтенсивного курсу навчання іноземних мов фахівців у сфері державного управління / Л. В. Амосова // Держ. упр. та місц. самоврядування : тези XII Міжнар. наук. конгресу, 29 берез. 2012 р. – Харків : Магістр, 2012. – С. 305 – 306 [Amosova L. V. *Metodychni osnovy intensyvnoho kursu navchannia inozemnykh mov fakhivtsiv u sferi derzhavnoho upravlinnia* / L. V. Amosova // *Derzh. upr. ta mist. samovriadvannia : tezy KhII Mizhnar. nauk. konhresu*, 29 berez. 2012 r. – Kharkiv : Mahistr, 2012. – S. 305 – 306].

2. Дербеньова Л. В. Проблеми інтеграції та глобалізації в соціально-політичному контексті України: «EuroSpeak» як мова адміністративного спілкування / Дербеньова Л. В. // *Гуманіт. вісн. ЗДІА*. – 2010. – Вип. 40. – С. 172 – 178 [Derbenova L. V. *Problemy intehratsii ta*

Public Administration and Local Government, 2017, issue 4(35)

hlobalizatsii v sotsialno-politychnomu konteksti Ukrainy: «Eurospeak» yak mova administratyvnoho spilkuvannia / Derbenova L. V. // Humanit. visn. ZDIA. – 2010. – Вур. 40. – С. 172 – 178].

3. **Козак Т.** Лінгвістична складова європейської інтеграції / Т. Козак // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. «Міжнародні відносини». – 2011. – Вип. 28. – С. 287 – 293 [Kozak T. Lihvistychna skladova yevropeiskoi intehratsii / T. Kozak // Visn. Lviv. un-tu. Ser. «Mizhnarodni vidnosyny». – 2011. – Вур. 28. – С. 287 – 293].

4. **Колісниченко Н. М.** Управління людськими ресурсами в контексті змін і трансформацій традиційної системи державної служби / Колісниченко Н. М. – 2016. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/tppd/2012_10/zmist/R_3/01%20Kolishnichenko.pdf [Kolishnichenko N. M. Upravlinnia liudskymu resursamy v konteksti zmin i transformatsii tradytsiinoi systemy derzhavnoi sluzhby / Kolishnichenko N. M. – 2016. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/tppd/2012_10/zmist/R_3/01%20Kolishnichenko.pdf].

5. **Першукова О.** Багатомовна освіта – пріоритетний напрям розвитку європейської мовної галузі / О. Першукова // Порівняльно-педагогічні студії. – 2010. – № 3 – 4. – С. 38 – 47 [Pershukova O. Bahatomovna osvita – priorytetnyi napriam rozvytku yevropeiskoi movnoi haluzi / O. Pershukova // Porivnialno-pedahohichni studii. – 2010. – № 3 – 4. – С. 38 – 47].

6. **Публічна служба.** Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. Тимощука В. П., Школика А. М. – Київ : Конус-Ю, 2007. – 735 с. [Publichna sluzhba. Zarubizhnyi dosvid ta propozytsii dlia Ukrainy / za zah. red. Tymoshchuka V. P., Shkolyka A. M. – Kyiv : Konus-Yu, 2007. – 735 s.].

7. **Abram Swaan.** The Language Predicament of the EU Since the Enlargements / Abram Swaan // International Yearbook of European Sociolinguistics. – 2007. – Vol. 21. Issue 1. – Access mode : <https://www.degruyter.com/view/j/solin.2007.21.issue-1/9783484605060.1/9783484605060.1.xml>.

8. **Civil Services in the Europe of Fifteen:** Trends and New Developments / D. Bossaert, C. Demmke, K. Nomden, R. Polet. – 2001. – Access mode : <http://www.eipa.nl>.

9. **European Charter for Plurilingualism.** – Paris, 2005. – Access mode : http://b1-akt.com/wp-content/uploads/2015/10/charteplurilinguisme_env2.13.pdf.

10. **Gellert-Novak A.** Europäische Sprachenpolitik und Euroregionen: Ergebnisse einer Befragung zur Stellung der englischen und deutschen Sprache in Grenzgebieten / Anne Gellert-Novak. – Tübingen : Narr, 1993. – Access mode : <https://books.google.com.ua>.

11. **Hartmut Behr.** Revisiting the European Union as Empire / Hartmut Behr, Yannis A. Stivachtis. – 2015. – 202 p. – Access mode : https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=xMgBCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA134&dq=english+language+european+union&ots=zqGrv2qI0F&sig=tPA3jlyth7eQWQ77BTrxCH85dig&redir_esc=y#v=onepage&q=english%20language%20european%20union&f=false.

12. **Kleinberger Gunther U.** Grenzenlose Kommunikation? / Ulla Kleinberger Gunther // Babylonia. – 2002. – № 1/02. – P. 22 – 24. – Access mode : http://babylonia.ch/fileadmin/user_upload/documents/2002-1/Baby1_02x.pdf#page=22.

13. **Kuhn P.** Bildungsstandards. Sprachen. Leitfaden für den kompetenzorientierten Sprachenunterricht an Luxemburger Schulen / Peter Kuhn. – Luxemburg, 2008. – Access mode : <http://www.men.public.lu/catalogue-publications/themes-pedagogiques/enseignement-langues/bildungsstandards-sprachen/de.pdf>.

14. **Limbach J.** Europäische Sprachenpolitik / Jutta Limbach, Jürgen Gerhards. – Access mode : <http://www.bpb.de/apuz/59771/europaeische-sprachenpolitik?p=all>.

15. **Skrivanek Baltic** (website): Press releases. – Access mode : <http://www.skrivanek.lv/en/for-press/press-releases/latvian-civil-servants-have-been-trained-in-the-english-language.aspx>.

16. **The New Eurocrats:** National Civil Servants in EU Policymaking / Karin Geuijen, Paul 't Hart, Sebastiaan Princen, Kutsal Yesilkagit. – Amsterdam University Press, 2008. – Access mode : <http://www.oapen.org/search?identifier=340102>.

17. **UCLES Exams** // TheWorldofEnglish. – 2000. – № 1. – Access mode : <http://www.woe.edu.pl/content/ucles-exams>.

18. **Watts R. J.** Die fünfte Landessprache?: Englisch in der Schweiz / Watts R. J., Murray H. – Zurich, 2001. – Режим доступу : <https://books.google.com.ua>.

Надійшла до редколегії 05.12.17